

ΝΕΩΤΑΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α

ΠΡΟΣ ΕΥΧΕΡΗ ΓΝΩΣΙΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ
ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Φιλοπόνως έρανισθεΐσα εκ τών νεωτέρων γεωγραφικών και
στατιστικών συγγραμμάτων του Σομμέρου, 'Α. Βάλβη,
'Ριπτέρου, Κανναβίχου, Φρ. Σχιουβέρτου και άλλων

υ π ο

Νικολάου Λωρέντη,

και νυν το πρώτον εκδοθεΐσα έπιστασία και δαπάνη

Γιαρπολά και 'Ρεφερανσάρη.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

EN BIENNEH, 1838.

'Εκ της Τυπογραφίας 'Αντωνίου Βέγκου (πρότερον Χαϊκούλ).

Νέστου, κατοικουμένη ὑπὸ 3000 Ἑλλήνων καὶ τινων Ὀθωμανῶν, με-
 τινὰς Μουχαμεδανικοὺς ναοὺς ἐν αὐτῇ, λουτρά, ἀγορὰς καὶ ἐν μέ-
 γα ἐμποροκαταγώγιον, περίξ τῆς ὁποίας φύει ἀριστος ταμβάκος. —
 ἡ Δικαία τανῦν Μποροῦ καλουμένη παρὰ τὴν Βιστωίδα λίμ-
 νην πολίχνη μετινὰς ὀλίγους ἐν αὐτῇ κατοίκους Ἑλληνας, καί τινα
 λείψανα τῶν παλαιῶν τειχῶν τῆς. — ἡ Μαξιμιανούπολις
 τανῦν Κομουλσίνα λεγομένη ἀρκτικώτερον τῆς προτέρας ἐπὶ
 τῆς αὐτῆς Βιστωίδας λίμνης κειμένη πολίχνη, κατοικουμένη ὑπὸ Ἑλ-
 λήνων καὶ Ὀθωμανῶν, μ' ἐν μοναστήριον ἐν αὐτῇ, ἐν φρούριον, ἀγο-
 ράν, ἐν καταγώγιον καί τινα λουτρά. — ἡ Μαρώνεια τανῦν Μά-
 κρη παρὰ τὴν Ἰσμαριν λίμνην κειμένη, μετ' ἄρδνον Ἐπισκόπου, εἶνα
 Μουχαμεδανικὸν ναόν, 2 μικρὰ ἐμποροκαταγώγια καὶ 1500 περίπου
 κατ. ἐνασχουλουμένους εἰς τὴν ἀλισίαν. — ἡ Αἶνος τὸ πάλαι
 Ἄφινθος καλουμένη ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτῇ κόλπου κειμένη παρὰ
 τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ μεσημβρινῶς τῆς Στενιερίδας λίμ-
 νης, μετ' προσφυῆ λιμένα καὶ 8000 κατ. ἐνεργοῦντας ἐπίσημον ἐμπόριον
 βαμβακίων, καμηλοερίων, βυρσῶν, κηροῦ, μετὰ ξης καὶ ἄλλων ἐγχωρίων
 προϊόντων καταβιβαζομένων τῶν πλείστων εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς Ἀδρια-
 νονπόλεως διὰ τοῦ Ἐβρου ποταμοῦ, ἐν ἣ εὐρηνται καὶ Πρόξενοι δια-
 φερῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ περίξ τῆς ὁποίας γίνεται ἐπίσημος
 ἀλίευσις ἀξιολόγων θαλασσίων ἰχθύων ἐπιτηδεῖον πρὸς ταρικήαν,
 περίφημοι μάλιστα εἰσὶν οἱ καπνιστοὶ κέφαλοι τῆς Αἶνου μετακομιζό-
 μενοι εἰς πολλὰς ἀλλοδαπὰς χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ μικρᾶς Ἀσίας,

Β'. Μακεδονία (Φιλιβὰ - Βιλαετί).

Ἡ πρὸς μεσημβρίαν τῆς σειρᾶς τοῦ Ὀρβήλου ὄρους
 ἐκτεινομένη εὐφορος, πλουσία καὶ τερπνὴ αὕτη ἐπαρχία τοῦ ἐν
 Εὐρώπῃ Ὀθωμανικοῦ βασιλείου, ἐπὶ τῆς μεγάλης τῶν Ῥωμαίων
 δυναστείας περιλαμβάνουσα ὅλην τὴν Ἠπειρον καὶ Θεσσαλίαν,
 ὀρίζεται τανῦν ἀρκτικῶς ὑπὸ τῆς ἀνω Μοισίας καὶ Βουλγα-
 ρίας, ἀνατολικῶς ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Θράκης ἀπὸ τῆς ὁποίας
 χωρίζεται διὰ τοῦ Νέστου ποταμοῦ (Καρασοῦ) καὶ ὑπὸ τοῦ
 Αἰγαίου πελάγους, μεσημβρινῶς ὑπὸ τῆς Θεσσαλίας χωριζο-
 μένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Καμβουνίων ὄ-
 ρέων καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Αἰγαίου πελάγους σχηματίζοντος
 ἐνταῦθα τὸν Θερμαϊκόν, Τορωναῖον, Συγγητικόν καὶ Στρυ-
 μόγιον κόλπον, καὶ δυτικῶς ὑπὸ τῆς Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας
 ἀπὸ τῶν ὁποίων χωρίζεται ἐν μέρει διὰ τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀέροπος

καὶ Πίνδου ὄρους, περιλαμβάνουσα ἅπαντα 900 περίπου □ μιλ. ἑκτασιν καὶ 760,000 κατοίκους τοὺς πλείστους Ἕλληνας ὀμιλοῦντας τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ πολλοὺς Βλάχους ἄλλως Μακεδονοβλάχους λεγομένους ὀμιλοῦντας μίαν σύμμικτον Ἑλληνοβλαχικὴν ἢ Κουτζοβλαχικὴν γλῶσσαν θεωρουμένους ὡς ἀποίκους τῶν ἀρχαίων Δακορρόωμαίων. Τὸ ἔδαφος τῆς ἐπαρχίας ταύτης ποτιζόμενον ὑφ' ἐνὸς πλήθους μεγάλων καὶ μικρῶν ποταμῶν φερομένων ἀπάντων κατὰ νοτιοανατολικὴν διεύθυνσιν, ἐξ ὧν ὡς ἐπισημότεροι μάλιστα εὕρηται ὁ Στρυμῶν καὶ ὁ εἰς αὐτὸν εἰσβάλλων Πόντος, ὁ Ἀξιὸς ἄλλως Βαρδάρι ταυῦν καλούμενος, ὁ Λύδιος ἢ Λουδίας ταυῦν Μαυρονέρι, ὁ Ἐχειδωρος ταυῦν Γαλλικός, ὁ Χαβρίας, ὁ Ἀλιάκμων καὶ ὁ Νέστος ῥέων διὰ τῶν ἀνατολικῶν αὐτῆς συνόρων, παρίσταται ἐν τῶν εὐφορωτέρων καὶ γονιμωτέρων τοῦ Τουρκικοῦ βασιλείου, παράγον μάλιστα ἀφθονα γεννήματα, ὄρυζιον, βαμβάκιον, ἔλαιον, οἶνον, μετὰξην, μέλι, ταμβάκιον, πολλοὺς ἀξιολόγους μεσημβρινοὺς καρποὺς καὶ ἄλλα ἐξόχου εἶδους προϊόντα. Τὸ πάλαι ὑπῆρξεν περίφημος ἢ ἐπαρχία αὕτη καὶ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ ὡς πατρίς πολλῶν ἐνδόξων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν. Τὰ νῦν δὲ ὅλη ἡ Μακεδονία σχηματίζουσα μέρος τῆς μεγάλης Ὄθωμανικῆς Σατραπείας Ῥωμανίας ἢ Ρουμιλίας περιλαμβάνει τέσσαρας σημαρχίας ἢ Σαντσακιάκατα, τῆς Θεσσαλονίκης, Σκοπίας, τῶν Σερρών καὶ τοῦ Οὐλπιάνου ἢ Κοστένδελης μετὰ τινων παραθαλασσίων μερῶν τῆς σημαρχίας Καλλιπόλεως.

Πρωτεύουσα ὅλης τῆς ἐπαρχίας εὕρηται ἡ Θεσσαλονίκη (Σαλονίη) ἐντὸς τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἀμφιθεατρικῶς παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ αὐτόθι ὄρους Κουρδιαχ φηκοδομημένη, μία τῶν ἐπισημοτέρων καὶ πολυανθρωποτέρων πόλεων τοῦ ἐν Εὐρώπῃ Τουρκικοῦ βασιλείου καὶ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸ πάλαι μὲν Θέρμη καλουμένη, εἶτα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Μακεδόνων Κασάνδρου καὶ γαμβροῦ τοῦ Βασιλέως Φιλίππου πρώτου ἀπὸ τοῦ ὀνομα τῆς γυναίκος αὐτοῦ Θεσσαλονίκη ὀνομαθεῖσα, καὶ ἐν ἔτει 1321 ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν κυριευθεῖσα· περιέχεται ὑπὸ υψηλῶν τειχῶν μὲ πέντε ἐπ' αὐτῶν πύλας, καὶ κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν πέριξ αὐτῆς κειμένων τερπνῶν κήπων καὶ προαστείων, ἔχουσα θρόνον Μητροπολίτου τῆς ἀνατο-

λικῆς ὀρθόξου Ἐκκλησίας, καθέδραν ἐνὸς Ὄθωμανοῦ Σατράπου καὶ ἐνὸς Ἀρχιμουλᾶ, πολλοὺς μεγαλοπρεπεῖς Μουχαμεδανικοὺς ναοὺς, ἐξ ὧν μάλιστα διαπρέπουσι διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἀξιοθέατον αὐτῶν οἰκοδομὴν ὁ πρῶν ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου τανῦν Ἐσκι Δσχαμί ὑπὸ τῶν Τουρκῶν λεγόμενον ἐκ πορφυρίτου καὶ ἰάσπιος λίθου περιβεβλημένος, ὁ κατὰ μίμησιν τοῦ ἐν Ῥώμῃ Πανθεοῦ στογγύλιος οἰκοδομημένος ναὸς ἄλλως Ῥοτόνδα καλούμενος, λογιζόμενος ὡς εἰς τῶν ἀρχαιστάτων Ἑλληνικῶν ναῶν ἱερὸς τῶν Καβείρων, ὁ τῆς ἀγίας Σοφίας ναὸς, ὁ ναὸς τοῦ Κασσίμ πρῶν Χριστιανικὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἄλλοι τέσσαρες ἢ πέντε ἐπίσης ἀξιοθέατοι τῶν Ὄθωμανῶν ναοί· τρία μεγάλα καὶ εὐρυχώρως οἰκοδομημένα ἐμποροκαταγωγία (χάνια) μετ' ἄλλων μικροτέρων, μίαν μεγάλην δημόσιον πλατεῖαν ἐνθα πωλοῦνται συνήθως διάφορα ἐριοῦφάσματα μὲ πολλὰ περὶ αὐτὴν λιθόκλιστα ἐργαστήρια, 9 λουτρά, νοσοκομεῖα, διάφορα παλάτια καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας ἐπισήμων Ὄθωμανῶν καὶ Ἑλλήνων κατοίκων, σχολεῖα Τουρκικὰ, ἓνα ἀρχαῖον Ἰππόδρομον εὐρισκόμενον ἐντὸς τῆς αὐτοῦ Ἑλληνικῆς συνοικίας, ἐρείπια μιᾶς ἀρχαίας Ῥωμαϊκῆς στοᾶς ὑπὸ τῶν Τούρκων Σουρετί-μελέκ καλουμένης καὶ ἄλλα πλείστα ἐκτὸς τῶν τειχῶν σωζόμενα λείψανα καὶ ἀνάγλυφα ἀρχαίων μνησίων· ἐπὶ δὲ τῶν πυλῶντης φαίνονται καὶ τινε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων διατηρούμενα θριαμβευτικὰ τόξα πλήρη ἀναγλύφων καὶ τινε εἰσέτι ἰστάμεναι Κορινθιακά ἱστῆλαι ἐκ λευκοῦ μαρμάρου· ἡ δὲ ἀκρόπολις κειμένη ἐπὶ τοῦ ἀκροτάτου μέρους τῆς πόλεως παρίσταται ὀλίγον ὄχυρά ἔχουσα ἐπὶ τῶν τειχῶντης ἐπτά ὑψουλοὺς πύργους, ἐν ἧ διατρίβει συνήθως ὁ Σατράπης τῆς χώρας καὶ ἡ στρατιωτικὴ φρουρά. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀριθμούμενοι περὶ τὰς 75,000 ἐνασχολοῦνται εἰς διάφορα ἐργόχειρα, ἔχοντες ἐνταῦθα ἀξιόλογα τεχνουργεῖα βαμβακίων ὑφασμάτων, νημάτων, ἐρισπαπήτων, σκυτῶν, μεταξοῦ φασμάτων, σιδηρουργεῖα, χαλκουργεῖα καὶ ἄλλα· ἐκ τούτων δὲ εὐρῆνται 20,000 περὶ που Ἕλληνας σχηματίζοντες ἰδίας συντεχνίας καὶ ἐμπορικὰς κλάσεις ἔχοντες ἰδίους τῆς κοινότητος αὐτῶν Προστώτας καὶ μίαν Ἑλληνικὴν σχολὴν· 15,000 περὶ που Ἰουδαῖοι μὲ ἴδιον τῆς Συναγωγῆς αὐτῶν Ἀρχιχάμην καὶ ἐν μέγα σχολεῖον, ματρηχόμενοι διάφορα ἐπιτηδεύματα καὶ ἐμπόριον· οἱ λοιποὶ εἰσὶν Ὄθωμανοί, Ἀρμένιοι καὶ τινε Εὐρωπαῖοι ἔχοντες καὶ οὔτοι ἴδιον τοῦ Δυτικοῦ δόγματός των ἐνταῦθα ναόν· τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς παρίσταται ἀκμαῖον ἐνεργούμενον ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων Ἑλλήνων, Ἑυρωπαϊκῶν καὶ Ἰουδαίων ἐκτεινόμενον εἰς πολλὰς ἀλλοδαπὰς παραθαλασσίους πόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ μικρᾶς Ἀσίας, πρὸ πάντων γίνεται ἐντεῦθεν εἰσίστημος ἐξαγωγή νημάτων, βαμβακίων, ταμβάκου, γεννη-

μάτων, ἐλαίου, ξυλικῆς πρὸς οἰκοδομήν, δερμάτων, μετάξης καὶ ἄλλων εὐχρησίων τῆς ἐμπορίας ἄρθρων, ἐν ἧ ἑδρεύουσι καὶ πολλοὶ πρόξενοι ξένων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐπιτηροῦντες τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐν αὐτῇ ζώντων ὑπηκόωντων, δι' ὧν ὑφίσταται καὶ τακτικὴ διὰ ταχυδρομείων ἀνταπόκρισις μεταξὺ αὐτῆς, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρνης καὶ Βιέννης, — Μεσημβρινώτερον τῆς Θεσσαλονίκης κεῖται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου ἡ Κομόπολις Κίθρος τὸ πάλαι Πύδνα καλουμένη, περιφραγμένη ἐντῆ Μακεδονικῆ ἱστορίας, μὲ θρόνον Ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Θεσσαλονίκης μητροπολίτην, καὶ κατὰ μικρὰν ἀπόστασιν ἀρκτικώτερον ταύτης ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Μεθώνη. — ἡ Κατερίνη ἐπὶ μιᾷ εὐρυχωροῦ πεδιάδος παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον κειμένη μὲ πολλὰ ἐν αὐτῇ πορφυροβαφεῖα καὶ 1800 κατ. τοὺς πλείστους Ἕλληνας. — τὸ Βρουμέρι Ἑλληνικὴ κώμη καὶ αὕτη ἀνώτερον τῆς προτέρας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κόλπου κειμένη. — παρὰ δὲ τὴν ὑπάρειαν τοῦ Βερμίου ὄρους κεῖται μεσογαίως ἡ πόλις Βέρροια τανῦν ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν Καραφεία καλουμένη καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων Εἰρηνούπολις, περιέδεος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ διατριβὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, μὲ θρόνον Ἀρχιεπισκόπου, πλείστα βαμβακουγεῖα, βαφεῖα καὶ 8000 κατ. Ἕλληνας τοὺς πλείστους ἐνασχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ὄρυζοφυτεῖαν. περίξ ταύτης λατομεῦνται πολυτελῆ πορφυρὰ μάρμαρα ἐπιτήδεα πρὸς πᾶσαν ἐξοχὸν οἰκοδομήν. — ἡ Νίαιουσα κομπούλις κατοικουμένη ὑπὸ Ἑλλήνων μόνον ἐνασχολουμένων ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν βαμβακίων καὶ τῆς μετάξης, περίξ τῆς ὁποίας φρεῖ ἀριστὸς οἶνος. — ἡ Γιανιτζά ἄλλως Γιεκιζά Βαρδάρη καλουμένη παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν 83 μιλ. γεωργ. βορειοδυτικῶς ἀπέχουσα τῆς Θεσσαλονίκης, βιομηχανικὴ πόλις τῆς Μακεδονίας, περιέχουσα πολλοὺς Μουχαμεδανικοὺς καί τινας Χριστιανικοὺς ναοὺς, ἐμποροκαταγῶγια, λουτρά, ἄλλα δημόσια καταστήματα καὶ 6000 κατ. ἐνασχολουμένους ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν βαμβακίων καὶ τοῦ ταμβάκου ὅς τις λογίζεται μεταξὺ τῶν ἀρίστων τῆς Εὐρώπης μετακομιζόμενος εἰς πολλὰς χώρας πρὸς ἐμπορίαν. παρὰ ταυτῇ τῇ πόλει εὐρήνται τὰ εἰρηνία τῆς ἀρχαίας Πέλλας μητροπόλεως τῶν παλαιῶν Μακεδόνων βασιλέων καὶ πατρίδος τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου πλησίον τοῦ Λουδίου ποταμοῦ ἐνθα τανῦν ὀνομάζεται τὸ μέρος Παλάτια, κατὰ τινὰς εἶδα τανῦν κεῖται τὸ ῥυπαρὸν χωρίον Ἀλλάχ Κισλασσί παρὰ τὴν Λουδίαν ἢ ἄλλως Πετριτζελίμνην. — ἡ Βοδίνα τὸ πάλαι Ἐδεσσα καὶ Αἰγαία καλουμένη δέκα μιλ. περίπου ἀπέχουσα ἀρτιτώτερον τῆς Θεσσαλονίκης παρὰ τὸν Ἐριγῶνα (Βίστριτζα) ποταμὸν μὲ θρόνον Ἐπισκόπου, εἰς

ἄκρον τερπνὴ καὶ αἰραία πόλις, εἰς τὴν ὅποιαν εὕρισκοντο τὸ πάλαι οἱ τάφοι τῶν Μακεδόνων βασιλέων, τανῦνδ' περιέχουσα πολλοὺς Μουχαμεδανικοὺς ναοὺς, βαμβακουργεῖα, μεταξουργεῖα καὶ 12,000 κατ. φυτεύοντας ἔτι καὶ πολὺν ταμβάκον περὶ αὐτὴν. — ἀρτικώτερον τῆς Βοδίνης κεῖται ἡ πόλις Στόβοι ἄλλως τανῦν Σταρακῖνον (Ἰστιβ) ἐφ' ἐνὸς ὑψώματος ὠκοδομημένη, μὲ θρόνον Ἐπισκόπου, ἐν ὄχυρὸν φρούριον, πλείστους Μουχαμεδανικοὺς ναοὺς, ἐν μέγα καταγωγίον, τῆς ὁποίας οἱ κατοικοὶ ἐνασχολοῦνται ἐπὶ πολὺ εἰς διαφόρους ἐργασίας σιδήρου καὶ χάλυβος. — ἡ Βελλεσσός ὑπὸ τῶν Ὄθωμανων Κεουπουρλή καλουμένη παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν κειμένη πόλις μὲ μίαν λίθινον ἐπ' αὐτοῦ γέφυραν καὶ 6000 κατ. ὅλους σχεδὸν Ἕλληνας ἐνασχολουμένους πρὸ πάντων εἰς τὴν κηπωρίαν. — τὸ Πρίλλακον ἄλλως τανῦν συνήθως Περλεπέ καλούμενον πόλιν ἐντὸς μιᾶς κοιλάδος κειμένη μ' ἐν φρούριον. — τὸ Μοναστηριε ἄλλως Βετώλια καλούμενον πιδαν. τὸ πάλαι Ὀκτόλοφον ἐπὶ τοῦ Ἐριγῶνος ποταμοῦ παρὰ τὰς βορειοανατολικὰς ἰσχωρίας τοῦ ὄρους Πίνδου κειμένη 20 1/2 μιλ. ἀπέχοντα τῆς Θεσσαλονίκης, ἐν ἣ ἔχει τὴν καθέδραν τοῦ ὁ Σατράπης τῆς ὁμωνύμου σημαρχίας, μ' ἐν παλαιὸν καὶ σχεδὸν εἰς ἐρείπια εὕρισκόμενον φρούριον καὶ 15,000 περίπου κατ. τοὺς πλείστους Βλάχους καὶ Βουλγάρους ἐνασχολουμένους εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν βαμβακίων. — ἡ Γιόρτσα ἐπὶ μιᾶς λίμνης κειμένη μὲ 6000 κατ. — ἡ Φιλορίνα κωμόπολις κειμένη νοτιοανατολικώτερον τοῦ Μοναστηρίου. — ἡ Ἀφαλος ἄλλως τανῦν Πρέσπα καλουμένη ἐπὶ μιᾶς ὁμωνύμου λίμνης 2 1/2 μιλ. βορειοδυτικῶς ἀπέχουσα τοῦ Μοναστηρίου, μ' ἐν ὄχυρὸν φρούριον ἐν αὐτῇ. — τὸ Δρίνοβον χωρίον ἐπὶ μιᾶς ὁμωνύμου λίμνης κείμενον πέριξ τῆς ὁποίας εὐρηται ἔτι 8 χωρία κατοικούμενα ἅπαντα ὑπὸ 2000 Βουλγάρων καὶ Ἰουδαίων. — ἡ Κοριτζά τὸ πάλαι Ὀργος καλουμένη πόλις μὲ 6000 κατ. τοὺς πλείστους Ἕλληνας. — ἡ Καστορία τὸ πάλαι Ὀρυστίς καλουμένη ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου αὐτῇ λίμνης μὲ θρόνον Ἀρχιεπισκόπου, 5 1/2 μιλ. πρὸς μεσημβρίαν ἀπέχουσα τοῦ Μοναστηρίου, ἔχουσα πολλοὺς Χριστιανικοὺς ναοὺς, ἐν ἐμποροκαταγωγίον, λουτρά καὶ 16,000 κατ. εἷς ἂν πολλοὶ εὐρηται Ὄθωμανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι, πατρίς τοῦ νέου λυρικοῦ ποιητοῦ μας Ἀθανασίου Χριστοπούλου. περίξ ταύτης φύσι ἐξαιρετος καὶ ἀφθονος οἶνος. — ἡ Κλεισοῦρα κώμη τέσσαρας ὥρας ἀπέχουσα τῆς Καστορίας, κατοικουμένη ὑπὸ 2500 Μακεδονοβλάχων, μ' ἐν Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἐν αὐτῇ. — τὸ Ὄστροβον κωμόπολις κειμένη βορειοανατολικώτερον τῆς Καστορίας ἐπὶ μιᾶς λίμνης μὲ 2500 κατ. — Ἐγρεβουδσχάκ ἐπὶ τοῦ Ἀλιάκμονος ποταμοῦ, μὲ 3000 κατ. κατασκευάζοντας ἐνταῦθα ἀξιόλο-

γα ὄπλα· — τὸ Σισάνιον ἢ ἄλλως ταῦν Σάτιστα καλουμένη, ὠραία καὶ καλῶς φεκοδομημένη πόλις ἐντὸς μιᾶς τερπνῆς κοιλάδος παρὰ τὸ Βέρμιον ὄρος, μὲ μίαν εὐρύχωρον πλατείαν ἐν αὐτῇ, θρόνον Ἐπισκόπου, ἐν Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 5000 κατ. ὕλους Ἑλληνικὰς ἐνεργοῦντας ἐμπόριον διὰ τῶν ἐγγχωρίων προϊόντων· — τὸ Λεψίνε ὄρεινὴ πόλις πρὸ τεσσάρων ἐπέκεινα ἑκατονταετηρίδων κτισθεῖσα, κατοικουμένη ὑπὸ 3000 Ὄθωμανῶν, περίεξ τῆς ὁποίας φύευσιν ὄριστα πίτσα φημιζόμενα ἐν ὅλῃ τῇ Τουρκίᾳ· — τὰ Γρέβενα ἄλλως Αὐλαῖς κοινότερον λεγομένη, 13 μιλ. περίπου νοτιοανατολικῶς τοῦ Μοναστηρίου κειμένη, μὲ θρόνον Ἐπισκόπου καὶ 2500 κατ. — τὰ Σέρβια ἐφ' ἐνός ὑψώματος τοῦ ὄρους Ὀλύμπου φεκοδομημένη πολίχνη ἔχουσα καὶ αὕτη θρόνον Ἐπισκόπου καὶ 2000 κατ. — ἡ Κοζάνη 14 περίπου μιλ. ἀπέχουσα νοτιοανατολικῶς τοῦ Μοναστηρίου παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Βερμίου ὄρους κειμένη, μὲ 3000 κατ. ὕλους Ἑλληνικὰς καὶ μ' ἐν Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἐν αὐτῇ.

Ἄρκτικῶς τῆς Μακεδονίας μεταξὺ τοῦ Ἄξιου καὶ Στρυμόνου ποταμοῦ κεῖνται αἱ ἐξῆς ἐπίσημοι πόλεις,

Ἡ Σκοπία ἢ Σκοῦποι ἄλλως ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν Οὐσχιούπ καλουμένη (Justiniana prima) πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου σημαρχίας καὶ καθέδρα ἐνός Σατραποῦ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἄξιου ποταμοῦ 24 περίπου μιλ. ἀπέχουσα τῆς Θεσσαλονίκης ἐπὶ μιᾶς ὠραίας καὶ προσφυοῦς θέσεως καλῶς φεκοδομημένη πόλις, μὲ θρόνον Ἀρχιεπισκόπου, τὸ πάλαι, ἐπίσημος διὰ τὰς ἐν αὐτῇ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς καὶ ναοὺς, ἔχουσα ἐν ὄχυρόν φρούριον, μίαν λιθόκτιστον ἀγοράν, τερπνοὺς περιπάτους, πλείστους Μουχαμεδανικοὺς καὶ Χριστιανικοὺς ναοὺς, πολλὰ βυρσοδεφεῖα καὶ 10,000 κατ. — τὸ Κοιμάνοβον βορειοανατολικώτερον τῆς Σκοπίας κειμένη ἐφ' ἐνός παραποτάμου τοῦ Ἄξιου, μὲ 10,000 κατ. ἐν ἣ ἑτησίως συγκροτεῖται μία ἐπίσημος ἐμποροπανήγυρις· — Κανδιλάρ ἢ Καλκάν Δερὲ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἄξιου ποταμοῦ ἐντὸς ὄρεων καὶ πυκνῶν δατῶν κειμένη πολίχνη μὲ 900 οἰκίας, περίεξ τῆς ὁποίας φωλεύουσιν αείποτε λησταί καὶ κακοῦργοι· — ἡ Ῥημεσιάνα ἢ Παλάγκα πολίχνη παρὰ τὰς νοτίους ὑπερσίας τοῦ Ὀρβήλου κειμένη μὲ ἐν φρούριον καὶ 2500 κατ. — τὸ Οὐλπικανὸν ταῦν Κιοιστενδὶλ καλουμένη ἐπίσημος καὶ ὄχυρὰ πόλις, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου σημαρχίας παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀρβήλου κειμένη, μὲ θρόνον Ἐπισκόπου, πολλὰς καὶ ἀξιολόγους θερμὰς πηγὰς ὑδάτων καὶ λουτρὰ ἐν αὐτῇ καὶ 8000 περίπου κατ. ἐνεργοῦντας ἐμπόριον καὶ ἐνατχολουμένους εἰς διάφορα ἐργόχειρα, ἐξ ὧν οἱ πλείστοι εὐρηνται Ὄθωμανοί· — ἀρκτικώτερον ταύτης ὑπὸ τὸ Σκόμιον ὄρος κεῖται

παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ἢ πόλις Δούβνιτσα, περιέχουσα ὄχυρὸν φρούριον, ἓνα Μουχαμεδανικὸν καί τινες Χριστιανικοὺς ναοὺς, λουτρὸν, καὶ 3000 κατ. ἐξορύττοντας τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ σίδηρον καὶ χάλυβα ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων. — ἡ Στρουμίτζα τὸ πάλαι Τιβερίουπολις καλουμένη ἐφ' ἐνὸς ὑψώματος ὀκδομημένη, μ' ἐν ἀρχαίῳ κατερημωμένῳ φρούριῳ, πολλοὺς Μουχαμεδανικοὺς ναοὺς, λουτρά, κήπους καὶ 300 οἰκίας τὰς πλείστας Τουρκικὰς, πέριξ τῆς ὁποίας φύει πολὺς ταμβάκος, ἔχουσα καὶ αὐτὴ θρόνον Ἐπισκόπου. — τὸ Ρατοβίσι πολίχνη μὲ 200 περίπου οἰκίας. — τὸ Πετρόβιχον πρότερον Πέτρα καλουμένην πολίχνη περὶ τὴν ὁποίαν συλλέγεται ἐτησίως μεγάλη ποσότης ἀρίστου ταμβάκου. — ἡ Καρατόβα μεταξὺ ὑψηλῶν ὀρέων κειμένη πόλις, μὲ πολλοὺς ἐν αὐτῇ Χριστιανικοὺς ναοὺς, δύο λουτρά, καὶ 4000 κατ. ἐνασχολουμένους εἰς διάφορους ἐπιτηδεῖους ἐργασίας χαλκοῦ ἐξορυττομένου θαψιλῶς ἐκ τοῦ Ὀρβήλου ἔρους. — ἡ Ταυριανὴ ταῦν Τοιράν ἐπὶ μιᾷ λίμνης κειμένη πόλις 15 μιλ. ἐπέχουσα μεσημβρινῶς τοῦ Οὐλπιανοῦ, μ' ἓνα Μουχαμεδανικὸν ναόν, μίαν πλατεῖαν καὶ 400 περίπου οἰκίας, ἐν ἧ συγκροτεῖται ἐτησίως κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα μία ἐπίσημος πανήγυρις. — ἡ Μελένικος ἐπίσημος καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Μακεδονίας ἐκείθεν τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ κειμένη, μὲ θρόνον Ἀρχιεπισκόπου καὶ 6000 κατ. τοὺς πλείστους Ἕλληνας ἐνασχολουμένους εἰς διάφορα ἐργόχειρα, ἐξαιρέτως εἰς τὴν κατεργασίαν τῆς μεταξῆς, τῶν ὄπλων καὶ ἄλλων, ἐν ἧ συγκροτεῖται ἐτησίως καὶ μία ἐπίσημος ἐμποροπανήγυρις. — ἡ Νευροκόπη τὸ πάλαι Νικόπολις καλουμένη, 8 1/2 μιλ. βορειοανατολικῶς ἀπέχουσα τῶν Σερρῶν ἐντὸς ὀρέων κειμένη παρὰ τὸν Πόντον ποταμὸν, μέτινας ἐν αὐτῇ Μουχαμεδανικοὺς ναοὺς, μίαν πλατεῖαν, λουτρά, ἐν μέγα κατάγωγιον καὶ 2000 περίπου κατ. — Δεμίρ Ἰσάρ πειθαν. ἡ πάλαι Ἡράκλεια 2 1/2 μιλ. ἀρκτικώτερον τῆς πόλεως τῶν Σερρῶν κειμένη κώμη, μέτινας ἐρείπια ἐνὸς ἀρχαίου φρουρίου καὶ μὲ μεταλλεῖα σιδήρου περὶ αὐτήν. — Δίραμα ἢ Δράμα ἀνατολικῶς τῶν Σερρῶν κειμένη ὄχυρὰ πόλις ἀπέχουσα ταύτης 7 περίπου μιλ. παρὰ τοὺς νοτίους ὑπὸρβίαις τοῦ Παγγαίου, ἐν ἧ ἐδρεύει εἰς Τοπάρχης φέρων προσηγορίαν Καπουτζίπασα ἢ ἀρχιπυλωροῦ μὲ 8000 κατ. ἐργαζομένους διάφορα ἀξιόλογα λινὰ ὑφάσματα καὶ συλλέγοντας πλεῖστον καὶ ἀφθονον ταμβάκον ἐκ τῆς πέριξ χώρας. — νοτιοανατολικώτερον ταύτης ἔκειτο τὸ πάλαι ἢ περίφημος πόλις Φίλιπποι κληθεῖσα οὕτω ἀπο τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων Φιλίππου ὑφ' οὗ ἀνεκαινίσθη καὶ ηὔξηθη πρότερον Κρηνίδες καλουμένη οὐσα ἀποικία τῶν Θασίων, ἀξιωματικῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τὴν παρ' αὐτῇ

συμβασαν φοβερὰν καὶ αἱματώδη μάχην μεταξύ τοῦ Βρούτου καὶ Μάρκου Ἀντωνίου ἐν ἔτει 42 πρὸ Χρ. καδ' ἦν καὶ κατηργήθη τοῦ λοιποῦ ἡ ἰσχυρὰ τῶν Ῥωμαίων δημοκρατία· εἰς ταύτην 53 ἔτη μετὰ Χρ. ἤγειρεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν πρὸς ἣν εὐδύνεται καὶ μία τῶν ἱερῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν· τανῦν δὲ χωρίον πενιχρὸν πέριξ τοῦ ὁποίου φύει ἀφθονοὶ ταμβάκος καὶ ὄρυζιον· — αἱ Σέρραϊ τὸ πάλαι Φέρρα καλουμένη, ἐπίσημος καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ μιᾶς τερπνῆς καὶ εὐφόρου θέσσεως κειμένη παρὰ τὸν Πόντον ποταμὸν καλῶς ἀκοδομημένη, μὲ θρόιον Μητροπολίτου καὶ καθέδραν Σατράπου, περιέχουσα μίαν ἀκρόπολιν πολλὰς ἀραίας καὶ εὐρυχώρους οἰκοδομὰς, καθαρостραίτους ῥύμας, 12 Μινχαμεδανικοὺς καὶ πολλοὺς Χριστιανικοὺς καὶ αἰγούς, ἀγορὰς, ἐμποροκαταγώγια, λουτρά, ἐν Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ ἄλλα δημόσια καταστήματα· ἐπίσημα τεχνουργεῖα βαμβακίων, ταμβάκου, ἐρίων καὶ βαμβακηρῶν ὑφασμάτων εὐρηνται ἔτι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διὰ τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται ἐπίσημον ἐμπόριον μετὰ πολλῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ μικρᾶς Ἀσίας, πέριξ τῆς ὁποίας φύει τὸ πλεῖστον καὶ ἀριστον βαμβάκιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας τοῦ ὁποίου μετακομίζονται ἔτησίως ὑπὲρ τὰς 50,000 βάλας εἰς Αὐστρίαν καὶ Γαλλίαν. Οἱ κίτικοι αὐτῆς, ὀριζιμούμενοι ὑπὲρ τὰς 35,000, εἰσὶν οἱ πλεῖστοι Ἑλληνας καὶ τινες Ὀθωμανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι· πέριξ δὲ τῆς πόλεως εὐρηνται πλεῖστοι καὶ τερπνότατοι κῆποι, ἀμπελωνες, ἀγροκήπια καὶ πολυτελεῖς οἰκίαι ἕνα συνήθως διατρέβουσιν ἐν καρφῷ θέρους οἱ εὐποροὶ τῶν κατοίκων ἀποφεύγοντες τὸν λοιμώδη ἀέρα τῆς πόλεως ὅς τις ὡς ἐπὶ πολὺ ἐπικρατεῖ αὐτόθι ὀλοκλήρους μῆνας· — ἡ Σίχνα μικρὰ κώμη κειμένη ἀνατολικώτερον τῶν Σερρῶν· — ἡ Πραύιστα ἄλλως καὶ Πραύι καλουμένη πολίχνη ἐπὶ μιᾶς τερπνῆς πεδιάδος κειμένη.

Ἀνατολικῶς τῆς Θεσσαλονίκης εὐρηνται ἕως τοῦ Νέστου ποταμοῦ παραθαλασσίως κείμεναι ἐπίσημοι πόλεις καὶ κῶμαι τῆς Μακεδονίας αἱ ἑξῆς,

Ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Στύρμονος ποταμοῦ μεσημβρινῶς τῆς Κερκενετίδος λίμνης τανῦν λίμνης Τακίνου καλουμένης παρὰ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον εὐρηνται ἡ Ἐμπολις πενιχρὰ πολίχνη ἕνα φαίνονται τανῦν τὰ εἰρηπία τῆς ἀρχαίας Ἀμφιπόλεως ἐπίσημον ἀποικίας τῶν Ἀθηναίων· — τὸ Ὀρφάνι μικρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου 5½ μιλ. ἀπέχουσα μεσημβρινῶς τῶν Σερρῶν, πλησίον τῆς ὁποίας ἐβάλλει ὁ Στῦρμων ποταμὸς εἰς τὸν ἀπ' αὐτοῦ κληθέντα κόλπον, περιέχουσα ἕνα Μουχαμεδανικὸν καὶ, ἐν λουτρὸν καὶ ὀλίγους τινὰς κατοίκους ἑνασχολουμένους εἰς τὸ διὰ θαλάσσης ἐμπόριον

καὶ κατασκευάζοντας ἐνταῦθα πλείττα ναυτοσχονία. — ἡ Καβάλα τὸ πάλαι Βοὕκεφάλα καλυμένη, κατά τινας ἡτῶν ἀρχαίων Νεάπολις, ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου κειμένη ἐν τῆς τοῦ Πιερίου κόλπου μ' ἐν φρούριον ἀποτόμως ἠχοδομημένον, μικρὸν λιμένα καὶ 2800 κατ. ἐνεργοῦντας ἐμπόριον ταμβάκου, βαμβακίων, ἐλαίου καὶ ἄλλων τινῶν ἐγχωρίων προϊόντων.

Νοτιοδυτικῶς τῆς Θεσσαλονίκης ἐκτείνεται ἐφ' 108 μιλ. περίπου μῆκος καὶ 4 ἕως 5 πλάτος ἡ Χαλκιδική λεγομένη χερσονήσος τῆς Μακεδονίας ἀπολήγουσα μεσηβρινῶς διὰ τριῶν ἄλλων μικρῶν χερσονήσων ἢ γηίνων γλωσσῶν παρὰ τὸ Αἰγαῖον πελάγος, τῆς Παλλήνης ἐκτεινομένης μεταξὺ τοῦ Θερμαϊκοῦ καὶ Τορωναίου κόλπου καὶ τελευτῶσθαι διὰ τοῦ Καναστρέου ἀκρωτηρίου ἀπέναντι τῆς νήσου Γεροντίας, τῆς Σιθωνίας μεταξὺ τοῦ Τορωναίου καὶ Σιγγιτικοῦ κόλπου, καὶ τῆς Ἀκτιῆς χερσονήσου φερομένης βορειοανατολικῶς τῶν προτέρων μεταξὺ τοῦ Σιγγιτικοῦ καὶ Στρυμονίου κόλπου καὶ τελευτῶσθαι διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀκροάθωνος ἀπέναντι τῆς νήσου Δήμου, χωριζομένη δὲ ἐν μέρει ἀπὸ τῆς λοιπῆς προσαρκτίου στερεᾶς Μακεδονίας διὰ τῆς Βόλβης λίμνης τανῶν Βεσχίχ, τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Σιλέου καὶ δι' ἑτέρας παρὰ τῆ Θεσσαλονίκη κειμένης μικρᾶς λίμνης τανῶν Δαγγασᾶς καλουμένης, μία τῶν ὠραιότερων καὶ χαριστάτων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, ἐν μέρει μὲν καλυπτομένη ὑπὸ ὄρεων φερομένων ἀπὸ τοῦ Ὀρβήλου διὰ τοῦ μέσου αὐτῆς, πολλαχῶς δὲ περιέχουσα εὐφόρους καὶ τερπνάς κοιλάδας ἐκτεινομένης κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ ἀνήκουσα τανῶν εἰς τὴν σημαίαν τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐντὸς τῆς χερσονήσου ταύτης ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ πόλεις Στράγυρα ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς αὐτῆς παραλίας πατρίς τοῦ Φιλοσόφου Ἀριστοτέλους τανῶν πανυχρὰ κώμη κατοικοῦμένη ὑπὸ τινῶν Ἑλλήνων μὲ μικρὸν παρ' αὐτῆς λιμένα· ἡ περίφημος Ὀλυνθος μεσηβρινῶς τῆς χερσονήσου παρὰ τὸν Τορωναῖον κόλπον, τῆς ὁποίας τὰ ἐρείπια εὐρηται τανῶν πλησίον τῆς αὐτοῦ κώμης τοῦ ἁγίου Μάμα ντος καλουμένης· ἡ Ἀκανθος βορειοανατολικότερον τῆς προτέρας παρὰ τὸν Σιγγιτικὸν κόλπον ἠφανισμένη καὶ αὐτὴ εἰδανῶν εὐρηται ἡ κώμη Ἐριτός ἢ ἄλλως Χιέρασσα καλουμένη· — ἡ Σκῦδρα τανῶν Σιδηροκασία ἀρκτικώτερον τῆς Ἀκάνθου Ἑλληνική κώμη καὶ αὐτὴ· ἡ Ἀπολλωνία κειμένη μεσηβρινῶς τῆς Βόλβης λίμνης, μεσηβρινώτερον τῆς ὁποίας ἔκειτο παρὰ τὸν Χαβριαν ποταμὸν ἡ Χαλκίς μητρόπολις τὸ πάλαι ὅλης τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, κατά τινας πιδαν. τανῶν Ἄγιος Νικόλαος καλουμένη· ἡ Αἰνεία κειμένη βορειοδυτικῶς τῆς χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Τορωναίου κόλπου καὶ μεσηβρινῶς τῆς Θεσσαλονίκης ἀρχαιοτάτη πόλις κτι-

σθεῖσα ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ Αἰνείου μετὰ τὴν πόρθησιν τῆς Τροίας τῆς ὁποίας οὐδὲν λείψανον φαίνεται πλέον δι' οὐ δύναται κατὰ τινα ἀκριβειαν καὶ προσδιορισθῆ ἢ ἀληθῆς αὐτῆς ἕσις. — Ἀνατολικώτερον οὐμακρὰν τῆς Βόλβης λίμνης πρὸς μεσημβρίαν εὐρῆται τανῶν ἡ κώμη Παζαρία ἢ Παζαροῦ δι' μ' ἓνα Μουχαμεδανικὸν κανὸν ἐν αὐτῇ, ἐνθα συγκροτεῖται ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος μία ἀγορὰ ἐκ τῶν πέριξ κατοίκων, ἢ Γαλάτιστα καὶ ἄλλαι. — ἡ Ἀντιγονεῖα Ψαφάρα ἀρχαία πόλις καὶ αὕτη κειμένη ἀνατολικώτερον τῆς Ὀλύνθου. — ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Παλλήνης παρὰ τὸν Τορωναῖον κόλπον κεῖται ἡ πόλις Κασσάνδρα ἀρχαιοῦσαν Ποτίδαια καλουμένη ἐπίσημος καὶ πλουσιωτάτη τὸ πάλαι, ἥτις καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Μακεδόνων Φιλίππου ἀνφοδομήθη καὶ συνωκίσθη αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβε καὶ τὴν ἀχρι τοῦδε σωζομένην ὀνομασίαν τῆς, ὑπὸ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐκαλεῖτο Κολωνία Ἰουλία Ἀγούστα Κασσανδρική, τανῶν πολίχνη εὐτελής ὑπομείνασα ἀλγεινὴν αἰχμαλωσίαν κατὰ τὴν τελευταίαν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ἔχουσα θρόνον Ἐπισκόπου καὶ ὀλίγους τινας κατοίκους Ἑλλήνας· ἀπὸ ταύτης ἐκτείνεται νοτιοδυτικῶς ἡ χερσόνησος τῆς Παλλήνης περιβόητος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ ὡς οἰκητήριον τῶν Γίγάντων ἔθλους ἀσεβοῦς καὶ ἀνόμουν τοὺς ὁποίους ὁ Ἡρακλῆς κατέστρεψε διὰ τῆς ἀκαταγωνίστου ἀνδρείας του· ἐπὶ ταύτης ἔκειτο τὸ πάλαι τέσσαρες πόλεις ἡ Ἀφυτις, ἡ Μένδη, Σκιώνη καὶ ἡ Σάνη, τανῶν δὲ ὀλίγα τινα εὐτελῆ Ἑλληνικὰ χωρία. — Διὰ τοῦ Τορωναίου ἄλλως τανῶν Κασσάνδρας κόλπου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Παλλήνης ἡ χερσόνησος Σιθωνία τανῶν Ἀόγγος λεγομένη ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Τορώνη τανῶν Καστέλι Ῥάμπο κατὰ Μελέτιον, καὶ ἀρκτικώτερον ταύτης ἡ Μηκίβερνα παρ' αὐτὸν τὸν Τορωναῖον κόλπον οὐσα τὸ πάλαι ἐπίγειον τῶν Ὀλυνθίων. — Ἀπὸ δὲ τῆς παλαιᾶς πόλεως Ἀκάνθου ἐκτείνεται νοτιοαναλικώτερον ὑψομένη μεγαλοπρεπῶς ἡ χερσόνησος Ἀκτὴ μεταξὺ τοῦ Σιγγιτικοῦ καὶ Στρυμονικοῦ κόλπου συνεχομένη μετὰ τῆς λοιπῆς Χαλκιδικῆς χώρας διὰ τοῦ Ἀκανθίου ἰσθμοῦ ἄλλως τανῶν Προβλάκα καλουμένου, τὸν ὁποῖον ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ξέρξης καθορύξας ἔκαμεν καὶ πλούτη δι' αὐτοῦ ὁ ἰσχυρὸς στόλος του. Ἐπὶ τῆς νοτιοῦ ἀκρας αὐτῆς κεῖται τὸ μαστιγοῖδες, ὀξύτατον καὶ ὑψηλὸν ὄρος τοῦ Ἄθωνος ἄλλως τανῶν Ἄγιον ὄρος καλούμενον ἔχον 4260 κατὰ τινας 6360 πηδῶν ἀπόλυτον ὕψος καὶ σχηματίζον παρὰ τὴν αὐτοῦ ἐλάτταν δύο ἀκρωτήρια, τὸ μὲν νοτιοανατολικὸν Ἀτράθων πρὸς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, τὸ δὲ δυτικὸν Νυμφαῖον ὀνομαζόμενον πρὸς τὸν Σιγγιτικόν, τοῦ ὁποίου ὅσοι κατεῖχον τὴν κορυφὴν ἐνομί-

ζοντο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὅτι ἔβλεπον τὸν Ἥλιον ἀνατέλλοντα τρεῖς ὥρας πρότερον ἐκεῖνων ὅσοι κατώκουν τὴν ὑπ' αὐτὸ παραλίαν. Εὕρισκοντο ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης ἀρχαιοῦθεν πέντε ἐπίσημοι Ἑλληνικαὶ πόλεις, τὸ Δίον, αἱ Κλεωναί, ἡ Θύσσοι, Ὁλόφυξος καὶ οἱ Ἀκρόθωοι, τανῦν δὲ εὔρηται ἐπ' αὐτῆς μία μόνη κώμη Καρκίς καλουμένη ἔνθα διατρίβει εἰς Ὄθωμανὸς ἑπαρχος καὶ ἐν ἣ συγκροτεῖται καὶ ἑβδομάδα μία ἀγορὰ διαφόρων φυσικῶν τῆς χώρας προϊόντων. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐτι τῶν πρώτων Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων εὕρισκοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθωνος πλεῖστα ἱερά μοναστήρια καὶ ἄλλα εὐσεβῆ καθιδρύματα κατεχόμενα ὑπὸ πολλῶν Μοναχῶν καὶ ἀσκητῶν προικισμένα μὲ διάφορα καὶ πλούσια ἀναθήματα καὶ περιέχοντα ἀξιολόγους βιβλιοθήκας καὶ Ἑλληνικὰ χειρόγραφα, ἔνθα μάλιστα ἐδιδάσκτο ἀνεκαθεν μετὰ πολλῆς φήμης ἡ Θεολογία, ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ κλασικὴ Φιλολογία ὑπὸ πολλῶν σοφῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν· τανῦν δὲ ἀριθμοῦνται 22 περίπου ὄχυρά μοναστήρια ἐξ ὧν ὡς ἐπίσημα ἀναφέρονται τὸ τῶν Ἰβήρων καὶ τῆς Λαύρας, καὶ 400 ἀσκητήρια κατοικούμενα ὑπὸ 5000 ἕως 6000 Μοναχῶν ἐνασχολουμένων τῶν πλείστων εἰς τὴν γωργίαν, κηπουρίαν, ἀμπελοφυτεῖαν, ἐλαιοφυτεῖαν, μελισσοτροφίαν καὶ εἰς τινὰ ἄλλα ἐργόχειρα, πληρόντες ἐτησίως ἐγκώδεις φόρους εἰς τὴν Ὄθωμανικὴν κυβέρνησιν πρὸς συντήρησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων τῶν· — παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν τοῦ Ἄθωνος εὔρηται ὄχυρῶς ὠκαδομημένη ἡ μικρὰ κώμη Ἀλάβαρα μὲ λιμένα, κατοικουμένη καὶ αὕτη ὑπὸ 500 περίπου Μοναχῶν.

Γ. Θεσσαλία.

Ἡ θερπνὴ καὶ εὐδαίμων αὕτη νότιος χώρα τοῦ νῦν Ὄθωμανικοῦ βασιλείου, τοσοῦτον ἐξαισίως καὶ θαυσιῶς ὑπὸ τῆς φύσεως ἀνεκαθεν κοσμηθεῖσα, φημιζομένη δικαίως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ποιητῶν ὡς ἑστία τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καὶ οἰκητήριον τῶν ἐπισήμων τῆς ἀρχαιότητος Ἠρώων, σχηματίζει μίαν εὐρύχωρον καὶ γοητευτικὴν κοίλην πεδιάδα περιειργομένην πανταχόθεν ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν σειρῶν τῶν Ἑλληνικῶν ὄρεων. Αὕτη ἐκτεινομένη μετὰ τοῦ 38°, 48' ἕως τοῦ 40°, 10' βορείου πλάτους, καὶ μετὰ τοῦ 39°, 30' ἕως τοῦ 41° μήκους, ὀρίζεται ἀρκτικῶς ὑπὸ τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τῆς ὁποίας τέμνεται διὰ τῆς σειρᾶς τῶν Καμβουνίων (τανῦν Βολουτζᾶ) ὄρεων καὶ τοῦ Ὀλύμπου ἔχοντος ἐνταῦθα 6000